

**Antonín
Charouzek**

KLUKOVINY V SAMETOVÉM PYTLI

Copyright © Antonín Charouzek
© Nakladatelství Jindřich Kraus - PRAGOLINE 2014
ISBN PDF: 978-80-87872-54-3

KLUKOVINY V SAMETOVÉM PYTLI

Antonín Charouzek

PRAGO*LINE*

Praha 2014
Nakladatelství Jindřich Kraus - PRAGOLINE

*Tuto knížku připisuji všem svým kamarádům,
schopným lidem, přátelům i nepřátelům,
protože lidem se má odpouštět, i když se
nemá zapomínat.*

A. Ch.,

Předmluva

Když po Oldovi Chardovi chtěli jeho vnuci, aby jim vyprávěl příhody, lumpárny a všechny klukoviny, které prožil, nikdy bych nevěřil, že k tomu bude třeba ještě další dvě knížky. V první byly klukoviny z dětství a studií, ve druhé z vojenského mundúru a tu třetí máte v ruce.

Klukoviny a nejrůznější lumpárny provázejí kdekoho po celý život.

V tomto třetím a posledním samostatném díle je protagonista už dospělý a přesto je stále klukem. V nejrůznějších, i v nepříjemných situacích si dokáže poradit; někdy až neuvěřitelně překvapivě, ale vždycky s nadhledem a zvláštním humorem.

Abych napsal předmluvu k tomu všemu, půjčil jsem si některé výroky moc chytrých a známých lidí.

Jan Werich: „Humor je boj s lidskou hloupostí. V tomto boji nemůžeme nikdy vyhrát. Ale nikdy v něm nesmíme ustát. Ovšem pozor na zmýlenou: ten, koho považujeme za blbce, považuje za blbce nás. Jde o to se nevydráždit.“

Talmud: „Neodsuzuj svého bližního, dokud nejsi na jeho místě.“

Chaplin: „Pravým humoristou může být jen ten, kdo má z celého srdce rád lidi.“

Karel Čapek: „Humor je nejdemokratičtější ze všech citů.
Humor je sůl země, a kdo je jím dobře prosolen,
uchová se dlouho čerstvý.“

Seneca: „Všude tam, kde je člověk, je místo pro dobrý čin.“

Ovidius: „Když čtu po sobě samém, stydím se, že jsem to napsal,
poněvadž nalézám bezpočet věcí, jež dle soudu mne samého,
jejich autora, si zaslouží být vymazány.“

Seneca: „Co bývaly hříchy, jsou dnes mravy.“

Člověk se nemá posuzovat podle toho, jak vypadá, ale podle toho, jak se chová a jak jedná.

Přeji vám hezký den a příjemné chvíle s knížkou.

Autor

Část první PODNIK

V jedné ze serpentin ze Studenic do Soběbral stála velká okrově nalíčená tovární budova. Byla tu strojírna Kovopodniku, ve které vládl ředitel závodu Jan Kvapilík.

Měl malou droboučkou postavu, šlapal si na jazyk a neuměl přečíst výrobní výkres. Měl však pevnou pozici, protože zastával funkci člena revizní komise okresního výboru strany.

Mistrem ve strojárně, kde pracovalo více jak padesát lidí, byl Jarda Urkálek, který měl také pevnou pozici, protože byl předsedou pobočky Svazu československo-sovětského přátelství v podniku. Na rozdíl od Kvapilíka uměl sem tam nějaký výkres přečíst, byť s potížemi.

Když jsem po vojně přišel hledat místo, ředitel podniku moji snahu uvítal. Znal dobře situaci v soběbralském závodu, a tak spustil přímo:

„Můžete nastoupit třeba zítra. Když jste se vyučil automechanikem, budete určitě vědět, o co jde v autodílně. Máme v zadním traktu závodu v Soběbralech autodílnu bez mistra a potřebujeme tam nějakou, tak říkajíc štiku.

To víte, soudruhu, jsou tam samí bývalí živnostníci. Ne že by tam byl neporádek, to ne, ale přeci jen je třeba, aby tomu někdo velel. Budete zařazen jako mistr autodílny. Není tam moc práce, a tak budeme od vás očekávat, že pomůžete po technické stránce řediteli závodu. Hlavně pokud jde o výkresy.

Kdykoliv budete potřebovat nebo si nebudete vědět rady, zavolejte přímo mne nebo tady soudruha výrobního náměstka.“

Výrobní náměstek seděl naproti mně u podlouhlého ředitelova stolu a jen pokyvoval hlavou na souhlas se vším, co ředitel řekl.

Jak jsme se domluvili, ráno v šest hodin jsem vstoupil do závodu a zaklepal na dveře závodního ředitele Kvapilíka.

„Tak tě vítám, soudruhu mistře! Volal mi už včera podnikovej, že posílíš naši technickou frontu závodu a budeš velet autodílně. Kromě toho budeš tady u mne v jakési poradní funkci pro přípravu výroby a hlavně pro přijímání zakázek.

V autodílně nejde ani tak o práci, tu tam dělají dobře, ale hlavně tam jde o evidenci a trochu o politickou práci. Abych tě hned nevylekal, tak se nejprve sám porozhlédni. Uvidíš, že je tam všeho všudy jen šest dělníků. Ale všichni bývalí živnostníci! Pravda je, že umí solidně dělat. Potom tam jsou ještě tři mladí kluci po vyučení, který neumějí eště nic, a jedna ženská, která neumí ale vůbec nic, a tak je v kanceláři a ve skladu. Je zapojená v závodním výboru ROH a s jejím manželem jsem v revizní komisi. S tebou tam tedy bude na výplatnici celkem jedenáct lidí. Pojd' a já tě představím.“

Podal jsem si se všemi ruku a poznal, že to nemusí být špatná parta.

Měl jsem trochu obavy z kancelářské pracovnice paní Lexové.

Měla na starosti sklad, a když mě prováděla, nikde jsem neviděl ani papír

nebo tužku, nikde žádné visačky na regálech a dokonce žádné klíče, aby se sklad mohl zamykat. Mohl si tam chodit každý, jak potřeboval.

Kvapilík se jen rozplýval při svém projevu k pracujícím autodílny a několi-krát mě poklepal na ramena.

Po návratu už do jakoby mé kanceláře s dvěma psacími stoly, jedním pro mne a druhým pro Lexovou, očekával ode mne píseň chvály.

„Tak, co tomu říkáš? Dobrá dílna! Hlavně s velkou perspektivou v dnešním rozvoji automobilismu. Převážně tu opravujeme nákladní vozy. Tak co? Dobrý?“

Já místo slov chvály, k jeho zklamání, vznesl dotaz:

„Ten sklad patří k autodílně, tedy pod moji kompetenci?“

„Pochopitelně, soudruhu. Podepišeš u mě v kanceláři, že jsi ho převzal, hmotnou odpovědnost a už si s ním dělej, co chceš.“

„Podepišu, samozřejmě. Jenže bych prosil provést předávací inventuru podle skladových karet a podle účetní materiálové evidence.“

V tu ránu jsem se stal jeho úhlavním nepřítelem.

Zašlálal něco o blbečkovi a odešel.

Zavola jsem a ohlásil svůj první postřeh výrobnímu náměstkovi. Inventuru přišly pomáhat provést dvě úřednice z podniku. Ve čtyřech lidech jsme ji děla-
li jedenáct pracovních dnů a dalších dvanáct dní dodělávali papíry, aby to bylo jakž takž v pořádku.

Ztráta byla vykázána ve výši šedesáti procent celkové hodnoty skladu.

Sklad jsem zamkl novým zámekem a zavedl řádné výdejky. Chybějící materi-
ál na podniku odepsali jako zmetky, jako znehodnocený, anebo se zapsal do spotřeby údržby. Kam a jak to napsali, mi bylo jedno. Za to asi odpovídal někdo jiný. Aspoň jsem si to myslel.

S dělníky jsem si sedl a všechno jim vysvětlil. Udělali jsme mezi sebou doho-
du, že když někdo bude něco potřebovat pro sebe, protože všichni po práci fušovali, přihlásí se a součástky, které si vezme, řádně zaplatí. Docela to fun-
govalo a dodnes na ty chlapy vzpomínám s kloboukem v ruce. S těmi mladší-
mi to nebylo tak jednoduché, ale zvládl jsem to.

Jezdili k nám řidiči ze všech možných podniků.

V té době bylo málo autodílen, každý řidič spěchal a potřeboval co nejrych-
leji provést opravu.

Nejeden nám ochotně nabízel výrobky podniku, které měl naložené na
korbě nákladáku.

Za celou dobu jsem si nekoupil jedinkrát svačinu nebo oběd.

Když přijel řidič z masny, přivezl bedýnku salámů, pečinek nebo klobásek.

Jindy žadonil o opravu chlap z mlékáren a podstrkovat ty nejlepší sýry,
mléko i nějaký ten balíček másla. Jenže to nebyly sýry jen tak ledajaké. Ale
výborná niva, emental nebo i tehdy ne moc rozšířené smetanové sýry. Olo-
moucké syrečky jsem zakázal brát.

O pečivu nemluví a pivo si celé osazenstvo nosilo denně domů. Samo-
zřejmě že pouze plzeňský Prazdroj.

Nikdy jsem nezjistil, kde je hranice mezi pozorností a úplatkem.

Pod sklo psacího stolu jsem si pro jistotu napsal heslo: „Povídala flaša flaši, dneska berou i papaláši.“

V podstatě to byl dobrý život. Na to, co a kolik toho kdo udělá, se moc nekoukalo. Záleželo na tom, co si kdo napsal jako vykonanou práci, podnik fakturu zaplatil a nikdy nikdo nic nekontroloval. Potíže byly u těch mladíků, kteří si připisovali neprovedenou práci na každém voze. Staří mazáci jen brali pozornosti, ale moc neokrádali, protože to neměli v krvi.

Pravidelně po svačině jsem se přesouval do blízkosti Kvapilíka a čuměl do výkresů, dával řediteli rozumy a vysvětloval mu, o co jde.

Jednoho dne ke konci pracovní doby mi oznámil, že zítra ráno pojedeme do Studenic na podnik, protože se jedná o velkou strategickou zakázku.

* * *

V zasedačce jsem se hned po příchodu seznámil s Vlastou Fořtem. Navázali jsme velmi dobré kamarádské vztahy, které trvají dodnes. Oběma nám bylo na první pohled jasné, která bije.

Ředitel podniku s výrobním náměstkem přišel s balíkem výkresů pod paží chvilku po nás.

„Soudruzi, dostali jsme z okresu velice důležitý úkol. Tady je dokumentace na podtlakovou voznici, kterou máme vyrábět pro zemědělce.“

Výrobní náměstek si pospíšil s rozkládáním výkresů a skočil řediteli do řeči:

„Tady se na to podívejte! Není to nic světoborného. Výrobu začali v Sovětském svazu a teď nám ji předali jako bratrskou pomoc. Prostě a jednoduše, soudruzi, je to hovnocuc na principu podtlaku. Jde jen o sváření, a to umíme.“

„Prvního s tím hned začněte! Soudruh Charda a soudruh Fořt na to budou vyčleněni. Autodílnu zatím povedeš osobně ty, soudruhu řediteli závodu,“ vystřídal náměstka ředitel.

Zhrozil jsem se při pomýšlení na inventury a na to, že všechen pořádek, který jsme tam zavedli, by byl pryč. Proto jsem vstoupil do jednání ke Kvapilíkově spokojenosti:

„Soudruhu řediteli, já to zvládnu sám. Soudruh ředitel závodu Kvapilík mi stále pomáhá, a tak já teď zase pomohu jemu.“

„Musím tě, soudruhu podnikový, také upozornit, že teď připravujeme plennární zasedání okresního výboru strany, a tak nebudu mít na práci moc času. Když Charda s Fořtem mají na starosti tuhle strategickou zakázku, ať se k tomu postaví čelem. My jim pomůžeme. Prvního na voznice najedeme.“

Tím závodní ředitel ukončil debatu a my se už jen dívali do výkresů, abychom poznali, co nás čeká a co nás nemine.

Koukali jsme do dokumentace všichni. Myslím si, že ji uměl trochu přečíst i výrobní náměstek. Dokonce i závodní ředitel poznal, že nový produkt naší strojírny bude mít čtyři kola a otáčivou přední nápravu.

Ten den jsem už do Soběbral nejel a s Vlastíkem Fořtem jsme se z radosti, že přebíráme takovou strategickou zakázku, trochu opili v nádražní restauraci.

Výrobní výkresy nebyly špatné a dalo se při dobré vůli podle nich vyrábět.

***

Aby náš výrobek získal na vážnosti, fekální podtlaková voznice dostala, ještě než byla zhotovena, své označení: VOZNICE PKS 8 - „P“ znamenalo, že se jedná o voznici podtlakovou, „K“, že ji vyrábí Kovopodnik, a „S“, samozřejmě v Soběbřalech. Měla obsah kolem osmi kubíků, takže se přidalo číslo 8 a vypadalo to jako nějaký světový tkalcovský tryskový stav.

Podvozek se kupoval už hotový někde v Roudnici a my na něj dělali jen velikou doutníkovou tlakovou nádobu ze silného svařovaného plechu. Na konci toho doutníku byl mohutný uzávěr s bajonetovým úchytem pro hadici, jakou používají hasiči na své stříkačky.

Nahoře byl mozek celého monstra. Poklop o průměru něco málo přes půl metru byl uchycen zvláštními úchyty.

Pod ním byla nádobka na benzin. Ten se do ní vлил, poklop se hermeticky uzavřel a pomocí zápalné šňůry se zapálil. Než zápalná šňůra dohořela k benzínu, musel se ten, kdo ji zapálil, tryskem někde ukryt.

Benzin způsobil výbuch jako ve spalovacím motoru, víko odletělo a v doutníku voznice se vytvořil podtlak. Kolečkem se povolil kohout na zadní stěně a voznice vesele a bezhlučně fungovala. Vyucla všechno, co se nachomejtlo na konci sací hadice.

Když byla PKS 8 plná, zapojila se za traktor a už pelášila na pole rozlévat to, co nasála.

Nebylo to špatně vymyšleno a zdálo se, že o tento sovětský patent bude u našich zemědělců zájem. Hlavně k vyvážení močůvky.

Chlapi v dílně byli dobrými svářeči a tři dokonce se státními svářečskými zkouškami. Prototyp byl hotov ani ne za měsíc.

Natřeli ho zelenou barvou se žlutým obrovským nápisem na doutníkové nádobě VOZNICE PKS 8.

Celou výrobu měl na starosti Vlasta a já mu pomáhal s dozorem nad kvalitou práce, proti níž nebylo možno něco namítat.

Přišel toužebně očekávaný den k předvedení nového výrobku.

Kvapílek pozval vedoucího odboru místního hospodářství krajského národního výboru, vedoucího zemědělského odboru a dokonce okresního stranického tajemníka pro řízení práce v zemědělství. Přijel ředitel podniku s výrobním náměstkem s dvěma fotografy a redaktorem okresních novin.

Z autodílny jsme vzali nákladní auto Praga V3S a odvezli prototyp voznice na pole s obrovskou zabahněnou louží.

Schvalovací komise se zatím pohostila v zasedačce závodu několika obloženými chlebičky, utopenci ze špekáčků, vínem a nějakým tím štampr-

látkem moskevské vodky, hrazené z reprezentačního fondu ředitele podniku.

Když všichni dorazili za námi na pole, byli v živé diskusi, nebojácné náladě a my s Vlastou pochopili, že naše voznice zvýší hektarové výnosy.

Celé suitě nás Kvapilík představil jako nějaké edisony a žoviálně přikázal, abychom popsali ten zázrak. Bylo mi jasné, že se toho musím ujmout.

„Soudruzí, tato podtlaková voznice PKS 8 je založena na principu sání pomocí podtlaku, který se uvnitř vyvine výbuchem zapáleného benzínu. No a pak už to jede. Voznice saje a saje močůvku, fekálie a všechny možné sračky...“ Najednou mně skočil do řeči tajemník:

„Soudruhu, já myslím, že děláte sovětský hovnocuc a ty nám tady vykládáš nějakou voznici. Tak jak to je, soudruzí?“

Pochopil jsem hned a vysvětlil, že hovnocuc je lidové označení naší VOZNICE PKS 8 v širším slova smyslu.

„No proto. Pokračuj!“ dostal jsem pokyn od tajemníka, který měl zarudlé oči o něco víc než ti ostatní soudruzí.

„Vedoucí projektu soudruh Fořt vám teď předvede funkčnost tohoto sovětského zařízení, jehož výrobu do svých rukou přebírá Kovopodnik.“ Ukončil jsem projev a Vlasta okamžitě dal pokyny:

„Soudruzí, žádám vás, abyste se odebrali tamhle ke strouze u silnice a řádně se skryli. Jednak proto, že po výbuchu víko letí rychlostí střely do nepředvídaného prostoru, a jednak, abyste nebyli moc zaprasečený od bláta.“

Suita se odebrala do určeného prostoru, většina z nich šprýmovala anebo pokuřovala cigarety. Hodně jich mělo menší stabilitu.

Já odšrouboval víko a do nádoby nalil litr benzínu. Vlasta natáhl zápalnou šňůru podobnou té, kterou používají střelmistři v kamenolomech. Jakmile jsem zajistil utěsnění víka, na nic nečekal a řítil se do strouhy u silnice.

Byl jsem mladý a holdoval sportu, takže jsem byl schopen docílit dosti velké rychlosti. Vždyť tenkrát jsem uběhl sto metrů za necelých sedmáct vteřin.

Když komise viděla, jak jsem sebou praštil na zem, okamžitě zalehli také. Jen strážlivý vedoucí odboru místního hospodářství byl zvědavý a vykukoval, aby všechno dobře viděl.

Vlastík zapálil šňůru a prchal ke mně. Sotva doběhl a zalehl, ozval se výbuch jako z dalekonosného děla při invazi na pobřeží Normandie. Víko letělo přímo na nás.

Tak rychle, jako vedoucí odboru místního hospodářství, určitě nezalehl žádný voják ani u Stalingradu.

Všude létalo bláto, kamení a hlína z pole.

Voznice však spokojeně nasávala bahno z obrovské hluboké louže.

„Hotovo! Voznice pracuje. Můžete vylézt,“ oznámil Vlasta konec zkoušky.

Všichni se šli kvapem přesvědčit, že má pravdu. Při tom pochvalně pokyvovali hlavami a sundávali ze sebe bláto.

Vlasta zavřel přírodní kohout, já zvedl hadici z bahna, Vlasta povolil výpust-

ný kohout a všechno zase vyteklo zpátky do louže tak, jak jsme si představovali.

Kvapilík všechny pozval do zasedačky, aby se provedlo vyhodnocení zkoušky. My s Vlastíkem hledali poklop, který jsme pak dali na voznici, přijel nákladák a VOZNICE PKS 8 se nechala odtáhnout na dvůr závodu.

„Soudruzí, pracuje to skvěle. Jen je třeba se podívat na bezpečnostní předpisy,“ začal vedoucí zemědělského odboru.

„Já si myslím, že to bude pro náš okres přínos. Když zvážíte, že to bude sát nejen močůvku, ale i hajzlíky z domácností, žumpy..., tak je to skutečně velký pomocník. Jen ty předpisy. Jen, holt, ty předpisy. To bude problém.“

„Soudruzí, nebude to takový problém, jak by se zdálo na první pohled. Soudruh Herschani, ředitel inspektorátu, to pochopí. Holt se nebude zrovna tenhle hovnocuc používat v barákách, ale jen na poli. Tam si může ten lítající talíř lítat, jak chce.“

A pokud by se měl používat v barákách, potom ať si kolem nejdřív udělají ochrannou zeď a pak si můžou cucat, jak dlouho budou chtít. Tak je to, soudruzí. Ale abych to ukončil, připíjím na zdraví našich a sovětských vynálezců a na naši první vlašťovku pro rozvoj zemědělství v našem průmyslovém okrese. Na rozvoj spolupráce našich zemědělců a sovětských kolchozníků. Na naši socialistickou spolupráci tábora míru a socialismu. Na zdraví a na hovnocuc!“

Tajemník zvedl plnou sklenku vodky a všichni jsme si přitukávali:

„Na zdraví a na hovnocuc!“

Kupodivu se tyto voznice vyráběly téměř celý rok a byl o ně zájem. Ke každé byl vydán návod, jak se zařízením zacházet a jak zabránit úrazům a uchránit životy obsluhy.

Tu mohly provádět jen osoby fyzicky zdatné a provozovateli se doporučovalo, aby obsluha prošla zkouškou v běhu na sto metrů a aby osoby obsluhující voznici měly ocelové vojenské přilby a vždy před zapálením šňůry byla spuštěna siréna. Do vzdálenosti sto padesáti metrů od jakéhokoliv objektu, pomníku, památníku nebo i dětského hřiště bylo zakázáno fekální voznici PKS 8 používat.

Na tenhle zákaz nepřišel inspektorát bezpečnosti práce, ale my s Vlastou.

* * *

Náš podnik měl své závody po celém Severočeském kraji, a to v nejrůznějších oborech tak, jak to fungovalo v místním hospodářství. Vedle strojírný v Soběbralech byl závod v Ústí na chladicí zařízení, v Mostě slévárna, v Chomutově se opravovaly pračky a tak podobně.

My jsme si s Vlastou s voznici PKS 8 udělali dobré jméno a ředitel nás začal považovat za perspektivní mladé zaměstnance. Vlasta v té době dálkově studoval na Českém vysokém učení technickém a já byl ten perspektivní mladý člověk.

Z Vlastíka se stal vedoucí podnikové technické kontroly a mě přeložili na podnikové ředitelství do funkce dispečera.

Dispečer je pracovník řídící ústředně chod provozu. Protože nebyl nikdy dostatek materiálu, tak naším úkolem bylo organizovat, aby si jednotlivé závody s materiálem a součástkami vzájemně vypomáhaly.

Mým šéfem byl inženýr František Břečka. Vystudoval z rozhodnutí strany vysokou školu v Ostravě za pouhé dva roky po jednoleté přípravce a stal se báňským inženýrem.

Byl kamarádský a docela dobře jsme spolu vycházeli. Měl dvě děti a do Studenic dojížděl s podnikovým právníkem z nedalekého Ústí.

Ten, na rozdíl od Břečky, byl robustní chlap s chraptivým hlasem. Co je oba spojovalo, byl smysl pro humor a hlavně chlast.

Především můj nadřízený tomu holdoval a nevynechal jedinou příležitost, aby něco neoslavil anebo nevyřizoval při sklence alkoholu.

Seděli jsme u jednoho společného dvojestolu proti sobě. Uprostřed na desce byly dva přístroje, které každé poledne fungovaly jako hlasité telefony s přímými vstupy jednotlivých závodů.

Když jeden z nás mluvil, druhý zapisoval poznámky. Vcelku to byl dobrý nápad a docela se osvědčil.

Ovšem, pokud pan inženýr byl střizlivý.

Když tomu tak nebylo, musel jsem si přitáhnout zapojený přístroj a dělat všechno sám. Když to vzal do ruky on, pak měl monolog po celou půlhodinu, kterou byl dispečink propojen po celém kraji. Na druhých koncích linek mu nepřetržitě skákali do řeči s dotazy, o co jde. Nejednou jim do dispečerského spojení vyprávěl zážitky ze života anebo zazpíval nějakou tramskou písničku.

Nejhorší to bylo v době výplaty anebo zálohy na plat.

Peníze jsme dostávali proti podpisu v sáčcích, většinou kolem desáté hodiny. Když si Břečka vyzvedl pytlík, mně bylo jasné, že si dispečerský přístroj musím natočit k sobě.

Zastavili se s právníkem v blízkém kiosku s cedulí - OBČERSTVENÍ - a už to jelo. Předtím společně vynadali uklízečce, zatelefonovali do garáží anebo se dožadovali u doktora předepsání lázeňské péče. To se opakovalo jak při zálohách, tak dobírkách.

Po tomhle rituálu odešli na nádraží, tam také něco upili, v Ústí také, a co bylo doma, nevím.

Vždycky druhý den jsem Břečkovi skočil pro láhev kyselých okurek a natočil do skleněného džbánku studenou vodu. Džbánek si dal k nohám pod stůl a průběžně z něho upíjel. Nemluvil a občas jen škytl nebo pořádně říhнул. Nic nejedl, kromě kyselých okurek z flašky pod nohama.

Další den si mlčení vynahradił a já poslouchal jeho zážitky s manželkou. Jednou mu nařezala, jindy mu zašila kapsy nebo schválně silně naškrobila trenýrky a límeček u košile.

Nikoho se nebál tolik jako právě jí.

Znal jsem Břečkův rodinný rodokmen až k době Marie Terezie a nejednou jsem se musel zavázat nejen podáním ruky a dáním čestného slova, ale

dokonce přísahou, že ho vždycky v případě nebezpečí ukryji. Tím nebezpečím rozuměl jen a jen svoji ubohou manželku.

Byla dobírka měsíčního platu. Zazvonil telefon a vrátný oznámil, že k nám jde paní Břečková. Inženýr praštil sluchátkem, dvakrát polkl sliny a vytřeštil na mě oči:

„Oldo, je průser. Stará se sem řítí! Pamatuj na přísahu.“ A vletěl pod dvojitý stůl do prostoru na nohy. Rychle za sebou přitáhl židli, aby bylo patrné, že tam není.

Paní Břečková slušně pozdravila a ptala se po Frantíkovi:

„Bohužel, už tu dneska nebude. Jel do Mostu vyřizovat nějaké věci,“ hlásil jsem, abych neporušil přísahu.

Požádala mě, aby si mohla do mosteckého závodu zavolat, a tak jsem musel lhát, že nám nejdu telefonem.

Nevím, co to do ní vjelo, ale posadila se u dveří, že si počká, až se spojení obnoví.

Pan inženýr mě zatahal za nohavici a strčil mezi moje nohy papírek s jednou větou:

„Dispečink nebude, utrhnul jsem dráty, aby ses nebál.“

Skutečně se dispečink nekonal a Břečková měla výdrž až do konce pracovní doby.

Když odešla, vytáhl jsem svého nadřízeného ven. Byl tak zkroutený, že si jen těžko lehl na podlahu, abych mu mohl našlapat záda a trochu mu je srovnat.

Jestli dal manželce dobírku na živobytí, nevím, ale druhý den nepřišel do práce, a když se přes příští den objevil, měl na čele náplastí zalepenou menší tržnou ránu.

Byl přátelský, kamarádský a měl pro všechno pochopení jako většina alkoholiků. Nikdy nevyvolával konfliktní situace.

Jeho manželka zřejmě nevydržela s nervy a požádala o rozvod. Když se to dověděl, byl celý skleslý a několikrát mi plakal na rameni. Byl jsem jeho důvěrníkem i kamarádem, protože se mi svěřoval se všemi svými trable a zážitky, ty nejjintimnější nevyjímaje.

Vedoucí kádrového oddělení byla velkou kamarádkou s předsedkyní partaje. Obě ženy s chutí a radostí do všeho mluvily. Nejvíc si dělaly zásluhy, když se mohly někomu nabourat do soukromí jako morální strážkyně spořádaného života.

Několikrát mě vyhodily z kanceláře, aby si mohly promluvit s inženýrem o jeho rozvodu.

Jednou byl v ráži po nějaké ranní skleničce a mně bylo jasné, že když přijdu obě spásitelky, vystartuje na ně s notnou dávkou sebedůvěry.

To se stalo krátce před koncem pracovní doby.

Jakmile obě soudružky vstoupily, já se automaticky zvedal k odchodu. Břečka mě zastavil:

„Jen klidně seď. Soudružky přišly se školením. Aspoň poznáš sílu jejich zbraní. Abys mi rozuměl, jedna je rozvedená a dítě soud přidělil otci, protože ho bude lépe vychovávat než ona, a ta druhá má dvě děti a ty nemají ani tatínka. Poslouchej!“

Obě ženy byly vzteky celé rudé a já měl strach, aby si mě obě strany nevzaly jako rukojmí.

„To je legrace, vid' soudruhu? Soudruh inženýr, člen strany, ví dobře, co to je morálka, ale neví, jak ji dodržovat. Víš, co je to rozvod? Ona jeho paní se bude s ním rozvádět a rodina je základ naší společnosti. Tím pádem on naši společnost narušuje. Pokud jde o nás, tak co tady vykládal, nemá nic společného se socialistickou společností, protože to bylo všechno ještě za vlády buržoazie,“ začala předsedkyně partaje.

Jak v režirované rozhlasové inscenaci navázala kádrovačka:

„Naší povinností je udržovat rodinu v harmonickém svazku a nedopustit její rozklad. Pokud už někdo rodinu má, má si jí vážit. Jenže tady soudruh inženýr má jiné priority. Dokonce manželce nedává celou výplatu a pije. To, že si přihne v práci, to by nám tak nevadilo, protože máme pro soudruha pochopení. Ale že pije i doma, to je hrůza! Měl bys mu domluvit.“

„Já vás plně chápu, ale soudruh inženýr je plnoletý a já nemám zdaleka tolik životních zkušeností jako on,“ začal jsem se vytáčet a stále pozoroval, jak to na ně zabírá:

„Je členem strany, a tak je určitě uvědomělý. Víím, že ho to mrzí. Nejde ani tak o něho, jako o jeho manželku. S tou byste měly promluvit.“

„To si myslíš, že budeme čekat na tebe, až nám tohle poradíš? Byly jsme za ní a ona nás obě vyhodila. Navíc mi utrhla dva knoflíky od pláště. V ní to není a ty si nech takové rady, ale rad' tady inženýrovi.“

Inženýr měl zavřené oči a dával najevo, že je imunní k řečem obou žen, a protože začínal pospávat, natáhl své podšité dlouhé nohy pod náš společný dvojstůl, vyzul si boty a klidně je kopl až pod moji židli. Začal jsem:

„No jo, soudruhu inženýre, tady soudružky mají pravdu, protože rodina je základem společnosti a učení Marxe, Lenina, Engelse, Stalina...“ V tom se Břečka probudil, zvedl hlavu, podíval se na mne a potom na obě stojící soudružky:

„Stalina ne! To by byl, Oldo, průser. Ten všechno učil špatně a k tomu ještě vyhrál válku. Toho ne. Ale pokračuj našimi klasiky!“

„Tak tedy podle Lenina, Gottwalda, soudruha Zápotockého, Novotného, Širokého, Zdenka Nejedlého. Ale nejen podle nich. I podle Jaroslava Vrchlického, Karla Havlíčka Borovského, Františka Palackého, Ladislava Budečského – Zápotockého ze Zákolan, Karla Liebknechta, Rosy Luxemburgové, ba dokonce i podle mistra Jana Husa, nebo, soudruhu inženýre, i podle soudruha Jiřího Wolkera, Ivana Olbrachta nebo i soudruha Giacoma Casanovy, jednoho z nejznámějších italských psanců, kterého naháněl kdekjaký buržouze ze šlechtického rodu a který dokonce byl i v Duchcově a vyznal se v ledačems, je soužití s vlastní manželkou nejzákladnějším stavebním kamenem společnosti.“

Jsem mladý a myslím, že jsem už pochopil, že v budoucnu je třeba dávat přednost vlastní manželce před chlípnými choutkami na jiné ženy, ba dokonce na pití takových zvěrstev, jako je alkohol.“

Všichni na mne koukali jako na nějakou polonahou modelku, která předvádí na molu v bikinkách kožešinové čepice. Břečka vyvaloval podlité oči jako přestárlá rodička.

Obě ženy zíraly a mírně souhlasně pokyvovaly hlavami, protože nevěděly, o čem a o kom mluvím. Všechno ukončila předsedkyně:

„Styd' se soudruhu!“ A obě odešly.

Nepochopili jsme, jestli se mám stydět já, Břečka nebo oba.

***

Když odešly, inženýr si nazul boty, vstal od stolu a bez jediného slova si šel na chodbu natočit do džbánku vodu. Po návratu zasedl, podíval se na hodinky, nasál několik velkých doušků a podíval se na mne:

„Oldo, víš, že ty nejsi blbej, jak jsem si původně myslel? Ty obě báby mě přivedou do hrobu.“

Prostě, stará mě nechce a nedá se nic dělat. Už jsem se dvakrát léčil proti chlastu, a jak vidíš, chutná mi furt. Prostě, pro ni i děti bude lepší, když mi prachy podnik rovnou vezme a pošle jí je. Ona si někoho najde a bude mít aspoň solidní život a děti taky. Ale to já všechno vím. Je to krutý na všechny strany. Mrzí mě to, ale co se do toho motaj ty dvě báby? Jenže, chlapče, proti tomu nejede vlak. Teď to ještě vzaly na stranickou schůzi a je z toho další problém. V pondělí mě zvou do výboru. Co mám s nimi dělat? Porad'.“

„Copak já vám mohu radit? Já bych udělal jedinou věc. Někam na nástěnku, třeba jak jsou u vrátnice ty velké fotografie vzorných pracovníků z celého podniku, bych napsal něco takového, aby báby daly konečně pokoj.“

„To není špatnej nápad. Ale co tam napsat?“

„Třeba tohle. Soudruzí, kdo mi odpoví na otázku: Proč se soudružky ta a ta starají o můj rozvod, když na mojí svatbě nebyly a ani se o ni nikterak nezasloužily? Nebyly mně ani manželce za svědka, ba ani za družičky v růžových šatíčkách s krajkou kolem krčku, nenesly manželce vlečku, aby jí necourala po zemi. Současně před všemi členy strany a ostatními zaměstnanci prohlašuji na jejich obhajobu, že jsem s ani jednou nikdy nic intimního neměl, aby se mi za to musely mstít. Čest práci, ing. Břečka František.“

„To udělám. Jenže z toho bude průser a ostuda,“ začal logicky uvažovat.

„Pane inženýre, průser to už je a co to je ostuda? Lidi vás berou takového, jaký jste, a až na nějaké výjimky odvádíte dobrou práci. Myslím, že nemáte nepřátele, kromě těch dvou angažovaných soudružek. Tak o co vám jde?“

Vytáhl papír a barevně psal strojnickým písmem to, co jsem mu diktoval.

Když jsme odcházeli, vzal lepidlo a na nástěnku svoji deklaraci přilepil tak důkladně, aby ji nebylo možno lehce odstranit.

Druhý den ráno chodili lidi do práce a u jeho sdělení se tlačili ve frontě.

Na výborovou schůzi se nedostavil pro údajnou nevolnost, a tak mu na členské schůzi odhlasovali stranický trest za porušování disciplíny s tím, že když se mu něco nelíbí, má přijít za předsedkyní organizace nebo vedoucí kádrového oddělení a věci si vyříkat. Navíc mu přičetli, že urážel obě členky výboru a že já, jakožto mladý člověk, pochopil dřív závažnost situace v jeho rodině než on sám.

Dostal jsem strach, aby na mně nechtěli nějakou přednášku na téma: „Významné osobnosti proletářského hnutí a socialistická morálka v rodinách našich zaměstnanců.“

***

Na počátku šedesátých let byla tak zvaná územní reorganizace. Některé obce přecházely pod správu jiných okresů a měnila se i správa mnohých podniků, které byly pod krajskými národními výbory.

I náš Kovopodnik tato reorganizace citelně zasáhla a podnik zanikl, respektive byl delimitován pod okresní národní výbor. V okresním podniku místního průmyslu byly jen ty provozovny, které sídlily na území studenického okresu, a přibýly další z jiných komunálů.

Případly nám televizní opravy, což byl pěkný oříšek pro řízení a zvládnutí této činnosti, kdy se mohutně a rychle rozšiřovala obec televizních diváků. Kdekdo si pořizoval televizor.

Učební obor televizní opravář se teprve začínal v odborných učilištích vyučovat a televizní opraváře dělali radiomechanici, kteří se kvapem přeškolovali na opraváře televizní.

Byl zmatek v organizaci, protože dosud se radioopravy prováděly pouze v dílně, zatímco televizory se jezdily opravovat do bytu, pokud se jednalo o opravu, která se v bytě provést mohla. Když nedokázal technik opravit televizor v bytě nebo se mu do nějaké opravy nechtělo, musel se přístroj převézt do dílny a tam se na opravě podílelo víc zkušenějších opravářů.

My měli Honzu Čapka, který se v opravách vyznal nejlépe. Nikdy neodešel od přístroje, pokud oprava nebyla dokončena a televizor perfektně nefungoval. Nakonec se z toho všeho rozvedl, protože domů nestačil chodit a přespával v opravně, začal pít a měl svoji práci tak rád, že ji vyměnil i za svoji manželku. Byl bezdětný a jeho rozvod nebyl takovou pohromou jako rozvod inženýra Břečky.

V té době jsme měli velké starosti s likvidací televizních obrazovek. Nebylo jednoduché je zlikvidovat při dokonalém zajištění bezpečnosti práce pracovníků, kteří je rozbíjeli. Pomalu z toho vznikal problém, jako s atomovým odpadem.

Břečka přišel s návrhem, že by se obrazovky měly likvidovat v částečně zatopeném povrchovém dole poblíž Ústí. Všechno vyběhal a nakonec přešel na funkci vedoucího střediska likvidace nepotřebných a vadných televizních obrazovek pro celý kraj.

My se přestěhovali do blízkého Puchcova a já seděl v jedné kanceláři s Vlastou Fořtem.

Už nebyl vedoucím technické kontroly, ale oba jsme pracovali v technickém rozvoji. Vymýšleli jsme všechno možné a já měl navíc na starosti zlepšovací návrhy.

Realizovali jsme návrhy na obklížovačku na hrany dřevěných dýhovaných desek, nařezávačku pro nábytkáře, a dokonce i ramínka na šaty. Vlastně mašinku na ohýbání závěsných háčků.

Protože v obchodech ramínek nebyl dostatek, dostal náš ředitel za úkol je vyrábět. Měli jsme nového, schopného a chytrého ředitele, který byl dobrý ekonom a dokázal poslouchat názory druhých a vždycky dal prostor pro nejrůznější nápady. Vyráběli jsme ramínka a zaplnili jimi studenický trh.

O problémy nebyla nouze a všechny se musely okamžitě řešit. Kdekdo do všeho mluvil a ředitel se musel různým orgánům všemožně zpovídat jako nějaký hříšník.

Zavolał si mě do kanceláře, sekretářka nám dala kávu a spustil:

„Oldo, mám malér. Na okresním národním výboru se kupí samé stížnosti na termíny oprav televizorů, na naše opravy, na chlapy, zkrátka na celý podnik, že to nezvládáme. Nestačíme dělat ani záruční opravy. Sám víš, že technici nejsou a oprav je stále víc a víc. Už jsme to probírali ve vedení podniku horem dolem a s vedoucím opravy Eisnerem taky. Samozřejmě že podstata problému je v tom, že máme málo opravářů. Jenže, kde je vzít? Ti nikde nejsou, ale to nikoho nezajímá! Chtěl bych přesně znát, jestli to není také v něčem jiném. Proto jsem si tě zavolał. Přejdeš do televizní opravy.“

„Kristapána, vždyť já tomu vůbec nerozumím! Ani nevím, kterým knoflíkem točit, když je tam jen zrnění. Kdybych zapojoval televizor, tak bude samá jinovatka a v ledničce by mi zpíval Karel Gott. Byl bych všem pro srandu a zákazníci by mě honili i ve dnech pracovního klidu. To opravdu ne, to ne, soudruhu řediteli!“

„Počkej a nech mě domluvit,“ přerušil můj zoufalý projev a pokračoval s úsměvem:

„Vím, že nemůžeš něco opravovat. To na tobě nikdo nechce. Jen prověříš, jaká je organizace, jestli tam nefixlují s opravenkami a jak se jedná se zákazníky. No ták, Oldo. Přeci mě v tom nenecháš! Vlasta Fořt zase půjde prověřit, proč se vejde málo gaučů do vagónu, protože platíme za přepravu víc, než jsou celkové náklady na jejich výrobu.“

Tak co?“

„To je jiná, ale nebudu tam dlouho,“ souhlasil jsem a dohodl se na pravidlech hry.

Než jsem odešel, slíbil mi ředitel odměnu, když přijdu s realizovatelným návrhem na snížení termínu prováděných oprav.

***

Vedoucí opravy Eisner svolal všechny zaměstnance. Já jim vysvětlil své poslání a chlapi pochopili moji přítomnost jako pomoc, protože především oni byli vystaveni neustálým atakům a urážkám.

Nejvíc jsem obdivoval paní, která opravy přijímala. Dokonce jsem sám osobně vyhodil jednoho zákazníka, protože byl sprostý, neurvalý a používal tak sprostá slova, že by ve škole za to musel dostat ne dvojku, ale čtyřku z chování.

Televizorů bylo všude tolik, že se přes ně šlapalo, a najít ten či onen podle čísla byla intenzivní hodinová práce a přeskokování jedné bedny přes druhou byl schvátilo i trénovaného sportovce.

Vedoucí Eisner šel sám opravovat a já se usadil za jeho psacím stolem.

Zvedal jsem telefony, přehraboval se v zakázkových listech a opravenkách. Nejvíc oprav bylo v záruční době a především u sovětských televizorů.

S chlapy jsme se dohodli, že se mnou jeden technik objedná všechny prodejny na okrese, kde televizory prodávají.

Zjistili jsme, že jich téměř třetina správně nefunguje.

„Sláva, máme to,“ volal jsem na dílnu, když jsme se vraceli v trochu veselější náladě z radosti po odhalení příčin.

Potom jsme ve skladě a všude v opravně rozdělili naše a sovětské televizory a já dal návrh, aby se ty sovětské neopravovaly, že pro opravy nemáme součástky. To samozřejmě nebyla pravda, ale důvod věrohodný to byl.

Zavolał si mě ředitel, že jsou na okrese ještě větší stížnosti a prý nedokážeme zajistit náhradní díly. Vzal jsem mu vítr z plachet:

„Soudruhu řediteli, mám realizovatelný návrh řešení situace v opravách televizorů na celém okrese. Tím navazuji na váš příslib o té odměně. Všechno souvisí s těmi součástkami...“

„Nech si těch průpovědek a začni. Místo abych věděl, co s tím udělat, stížností přibývá,“ nařikal ředitel.

„Zjistili jsme, že svůj podíl na opravách mají záruční opravy televizorů Tesla. Jejich počet je však menší proti sovětským televizorům. Jednoduše a krátce, navrhuji, abychom pozvali soudruhy ze Sovětského svazu, aby si své výrobky opravili sami.“

„Blázníš? Máš rozum? Víš, co by z toho mohlo být?“

„Vím. Opravené televizory a zkrácené termíny oprav. Samozřejmě i moje odměna.“

„Ven! Okamžitě vypadni a už nikam do opravy nejedzdi. Ven!“

Neřval, ale já poznal, že mu bude samotnému líp.

Dole v přízemí, kde jsme měli kancelář, jsem to vyprávěl Vlastíkovi a ten se chechtal na plné kolo. Když jsme byli v nejlepším, zazvonil telefon. Vlastík zavěsil sluchátko a řekl:

„Máš jít okamžitě k řediteli. Ale okamžitě!“

Jakmile jsem vstoupil, uviděl jsem na podlouhlém stole šálek s kávou a sklenkou sodovky. Za stolem ředitel nezvedl ani brvu a spustil:

„Víš, že to není špatný? Ale jak to udělat, aby z toho nebyl průšvih? Já bych byl pro, ale nerad bych se v tom angažoval.“

Skočil jsem mu do řeči a vysvětlil do detailu svoji představu:

„Sám bych zajel na obchodní zastupitelství Svazu sovětských socialistických republik v Praze s tím, že mám na starosti tyhle opravy v okrese, kde si zákazníci prstem ukazují na špatné sovětské televizory, což není, samozřejmě, pravda. Jen v jedné dodávce jich je víc, které se musí opravit, a my na to nemáme opravárenskou kapacitu. Hned bych zdůraznil, že máme málo opravářů, kteří ještě neumí opravovat tak dokonalou techniku, jakou jsou právě jejich televizory. Že se jedu s nimi poradit, co mám dělat, abych zachránil čest skvělých sovětských výrobků. Poprosím je, aby to na mne nevykecali, protože bych měl nepříjemnosti. Jde mi, přeci, jen a jen o čest výrobků made in SSSR. No a uvidíme. Pochopitelně že to všechno dělám za vašimi zády. Kdyby to náhodou vyšlo, vstoupíte do hry vy.“

„Oldo jeď! Jeď rovnou zítra, ale nikomu ani muk. Jeď, chlapče, jeď!“

Na obchodním zastupitelství mě přijala žena s naslédle vonícím pachem a zlatým zubem uprostřed širokého úsměvu. Když jsem jí vysvětlil problém, řekla:

„Padaždítě minutočku“ a odešla.

Po půlhodině se objevila v doprovodu jiné, o něco silnější a zmalovanější ženy, která neměla velký zlatý zub, ale obrovská prsa. Napadlo mě přitom, jak si chudák asi zavazuje boty, protože měla na sobě šněrovací a při své корпулентnosti si asi nevidí na díрку.

Také jí jsem všechno vyprávěl svojí ruštinou. Zřejmě pochopila účel mé návštěvy a řekla:

„Charošó. Já panimáju vsjo. Padaždítě ješčo raz adnu minutočku.“

Obě zmizely a já osířel na dalších mnoho minutoček, které se vešly do půldruhé hodiny.

Když se obě dámy objevily, vyzvaly mě, abych je následoval.

V kanceláři mě uvítal starší pán, který mluvil docela obstojně česky, takže jsem ztratil obavy, že něco popletu.

„Dobže, šoudruh. Máte pravdu a jšme vám vděčny, že hájíte pověšť našeho sajuza. Proto vám také urychleně pamagajem. Musíme se špojit s Leningradem, kde je centrála na televizory, a s ní všechno zašidit. Nechte nám tu váš tělefon a my zavolame, abychom vás informováli o výsledku.“

Nechal jsem jim telefonní číslo ředitele a poděkoval.

Na rozloučenou mi dali pro útěchu malou pozornost s přáním, abych nezoufal, že pomohou. Dostal jsem značek města Moskvy, který jsem si hned vrazil do klopy.

Sotva ředitel ráno dorazil, už mě sekretářka volala.

„Tak co? Je průser, nebo není průser?“

„Pochvalovali si mě, že hájím čest jejich výrobků. Budou volat do Leningrada a zavolají vám, abyste se dozvěděl o výsledku jednání.“

Potom jsem řediteli podrobně popsal svoji návštěvu a pozoroval na něm uspokojení.

Na závěr mého raportu jsem mu předal značek Moskvy, že mu ho posílá obchodní rada velvyslanectví. Doporučil mu, aby ho nosil i v neděli. Místo, aby mi poděkoval, s úsměvem mě vyhodil.

Na okresní národní výbor jsem napsal žádost o souhlas s provedením inventury v opravně, ředitel ji podpořil a prý podal malou informaci vedoucímu odboru místního hospodářství a vedoucímu odboru obchodu, jak zkrátit lhůty oprav.

Měli jsme zavřeno a makali jako mourovatí. Tak pečlivou inventuru jsem ještě nezažil.

V podstatě to bylo jen třídění na záruční opravy a opravy sovětských televizorů. To samé jsme udělali na prodejních včetně obchodního domu. Všude na nás koukali jako na blázný.

Skutečně, za čtyři dny volali z obchodního zastupitelství SSSR ředitele, že z Leningradu vysílají specialistu opraváře i se součástkami a náhradními díly.

Měli jsme si ho vyzvednout nazítří večer v jednom pražském hotelu.

***

Ředitel si nenechal ujít takovou událost a jel se mnou do Prahy pro televizního technika, kterého Svaz sovětských socialistických republik vyslal do našeho podniku v Puchcově.

Byla to neobyčejná událost pro celý okres, která neměla obdoby od vzniku Rady vzájemné hospodářské pomoci.

Když jsme v recepci hotelu oznámili jméno, zavolala recepční na pokoj a řekla, abychom chvíli počkali. Ta chvílička trvala tři čtvrtě hodiny.

Z výtahu vystoupil obrovitý svalovec s blondatými vlasy a dvěma obrovskými kufry.

Nikdy jsem neviděl tak obrovské papírové kufry. Když je vystrčil na chodbu, vytáhl z kabiny ještě jeden o něco menší.

Široce se usmál, přistoupil k nám a představil se:

„Saša Šornichov.“

„Kopecký,“ představil se ředitel a já hned po něm:

„Charđa, eto maja familia. Imeni Olda. Póňal?“

„Charašo.“

Když jsme ujížděli z Prahy, otočil se ke mně ředitel na zadní sedadlo, kde jsem seděl se Sašou:

„Ani jsem nevěděl, že mluvíš rusky. Myslíš, že ti bude rozumět?“

Sašovi docela srozumitelnou ruštinou vysvětlil, že všechno mám na starosti já a že se o něj budu starat jak o vlastního bratra.

Protože nadřízeným se nemá odporovat, bylo mi jasné, že se ze mne stává ošetřovatelka tohodle ruského obra, který si poctivě odsloužil pět let u ponor-

kového loďstva a teď se bude starat o snížení lhůt oprav televizorů v našem milovaném okrese.

Ubytovali jsme ho na náklady podniku na neurčitou dobu v hotelu ve středu města. Já dostal k dispozici auto a jednoho zaměstnance opravny.

Olda Ceman byl bezvadný chlap, nezkažil žádnou legraci, vydržel hodně pít a poslouchal mé příkazy s vědomím důležitosti svěřeného úkolu. Byl duší opravny. Něco mezi vedoucím, skladníkem a farářem.

Při neuvěřitelně složitých situacích se zákazníci plnil roli těšitele i zpovědníka. Dokázal i toho nejagresivnějšího a nejvýbojnějšího klienta srovnat do latě anebo vyhodit.

Díky jeho profesionalitě nejednou kdekterý sprosták děkoval, že oprava ještě není provedena, protože se čeká na specialistu nebo nějakou součástku z dovozu, právě do jeho televizoru.

Olda se vyznal v písemnostech, administrativě skladu a protokolech o vadných součástkách.

Opraváři, tedy technici, při záručních opravách museli psát protokoly o vyměňovaných součástkách a ty potom s protokolem zasílat do zkušeben, kde posuzovali, jestli součástka byla skutečně vadná, nebo nebyla. Tak nějak to bylo. Proč, to i dneska těžko chápu. Součástek bylo málo, ale za to hodně administrativy.

Abychom byli i pro tyto případy připraveni, byl Ceman se mnou a Sašou v jednom týmu. Kromě toho plnil i funkci řidiče.

Dostali jsme k dispozici škodovku - stejšn šedé barvy v poměrně dobrém stavu.

Tehdy byl benzín na poukázky, kterých jsme dostali mimořádně hodně, aby náš sovětský specialista měl pohodlí a nemusel chodit po prodejních pěšky, jako mnohý náš opravář.

* * *

Olda vždycky den předem zatelefonoval na příslušnou prodejnu televizorů, aby se připravili na experta ze Sovětského svazu, který provede kontrolu televizorů v jejich skladu, vadné opraví a ostatní seřídí.

Na prodejnu jsme přijeli vždycky včas ve smlouvenou dobu. Já vyšel první a za mnou rovnou ruský obr s malým kufříkem. Za námi se vláčel Olda s obrovským kufrem, kde byly náhradní díly.

Po přivítání na prodejně, vzájemném představování a po malém občerstvení jsme se dali, jako kolektiv, do práce.

Šlo nám to od ruky, že by se všechno dalo nafilmovat jako agitační film pro zdravé ruce.

Saša otevřel malý kufřík, já z něho vyndal šroubovák a rychle odšroubovával zadní víka připravených televizorů a přísouval je k elektrické zásuvce.

Za mnou nastupoval Saša.

Televizor zapojil do zásuvky, zatočil párkrát knoflíkem, vzal do ruky svoji diagnostickou pomůcku a začal hledat závadu.

Tím diagnostickým instrumentem byl malý gumový váleček na delší tenké násadě. Něco jako gumové kladívko.

Postupně pokleпával na jednu součástku za druhou. Jakmile se mu cokoliv jen malinko nezdálo, součástku vyhodil a dal novou. Olda lezl po zemi jako krátkosrstý jezevčík a hledal vyhozené součástky, aby je mohl zaprotokolovat.

Když nám Saša řekl, že není třeba dělat protokoly, tak Olda sebrané součástky dával našim opravářům a ti na tom vydělávali, protože s nimi šmelili. Dobrá polovina součástek byla v pořádku a po poklepu blikala obrazovka nebo něco uvnitř jen proto, že byl špatný spoj.

Vedoucí prodejnen na nás koukali jako na sovětské bohy. Takovou rychlost provedení oprav nikdy neviděli a zřejmě neuvidí.

Když Saša opravil sovětské televizory a chtěl už končit, ptal se ze slušnosti:

„Nu vod, što eščo?“ Jako, co ještě dál?

Vedoucí nelenili a skromně žádali opravy našich československých přijímačů. Ty sice Saša neznal, ale nakonec opravoval i ty.

Abý nebyl odborně pozadu, zorganizovali jsme s Oldou jeden celý den v dílně, kde získal rutinu v opravách televizorů československé výroby. Opravoval je svým stylem, jenže součástky neměl k dispozici. Proto zůstal u oprav sovětských přístrojů, kterých byl v našem skladě oprav dostatek.

Opravoval je také technikou gumového kladívka.

Naši opraváři nedělali a jen čuměli a sbírali vadné nebo téměř vadné součástky.

Za týden se sklad opravovaných televizorů podstatně vyprázdnil a zákazníci pěli chválu na naši práci.

V Sašovi zřejmě zůstala disciplína ze života v ponorkovém loďstvu.

Ráno přesně v půl osmé stál v recepci hotelu připraven k odjezdu. Pracoval do půl dvanácté, kdy rezolutně prohlásil:

„Nádo kušať.“ A my už věděli, že se nedá nic odkládat.

Odpoledne jsme začínali ve dvě, po uzavření prodejny jsme ještě jeli do dílny a tam čekali až do sedmi, abychom je zavezli do hotelu.

Tam se vykoupal a hupky dupky na nějaké pozvání k přátelské besedě, večeri a ... zkrátka, vraceli jsme se s ním až po půlnoci a do postele se dostali někdy kolem druhé hodiny.

A ráno jsme začínali znovu ve stejném denním rytmu. Jemu se v Československu moc líbilo.

Byl to trénovaný seržant ponorkového loďstva Rudé armády, ale co my? On jen kvetl, zářil spokojeností a my jen chřadli.

Pracoval neuvěřitelně soustředěně a trpělivě. Opravoval i naše přístroje a nic mu nebylo zatěžko.

Dobře jedl a ještě lépe pil.

Nejednou jsem musel za volant zaskočit za Oldu, který by mohl přijít

o řídicí průkaz, protože řídit motorové vozidlo pod vlivem alkoholu se nesmí. I když byl vyhlášený pijan, občas i jemu došel kyslík.

V Milíně jsme byli od rána a jako obvykle v půl dvanácté Saša Šornichov prohlásil:

„Nádo kušať.“

Dodělal poslední televizor, Olda sbalil obrovský kufr se součástkami, Saša malý kufřík a jeli jsme na oběd.

V hotelu na náměstí nám vedoucí prodejny zamluvila stůl.

Zřejmě namluvila recepční, že jsme nějaká vládní delegace, protože bylo prostřeno neuvěřitelně reprezentativně. Dokonce na stole stála československá a sovětská vlaječka.

Pohledná mladá servírka s úsměvem přicupitala a předložila jídelní lístek.

Olda se nechápavě ptal, proč není jídelní lístek také v jazyce ruském, čímž to děvče přivedl do rozpaků.

Šornichov tomu rozuměl a dívence s úsměvem řekl, že to nevadí, protože já jsem jeho překladčík, což je tlumočník.

Dívence se ulevilo a já se začal potit.

„Vod, Olda, što kušať?“

Chlapče, to bude jednoduché, pomyslel jsem si a dal se do překladu:

„Kartofl, sviňskoje mjaso, knedlík pa česky, patamu što pa rusky knedlík něznaju. I patom zděs napisáno, što vazmožno zelí, sviňskoje mjaso. Eščo boršč ukrajinsky. Patom zděs...“ chtěl jsem dál překládat a vymýšlet si slova, která by vypadala jako ruská. Jenže Saša prohlásil:

„Chorošo. Ja chaču boršč, svinskoje mjaso, kapustu. Panimaješ Olda?“

Přišla servírka s lístkem v ruce, zapsala si naši objednávku. My si s Cemanem dali hovězí polévku a řízek s bramborem. Na tom se nedá nic zkazit.

Když se obrátila na Sašu, poručil si boršč, knedlík, svinskoje mjaso, kapustu.

Dívence se na nás nuceně usmála a nevěděla, co říct, a odešla s objednávkou na podlouhlém lístečku. Obratem přinesla boršč a polévku.

Kuchař byl asi hodně svätaznalý, protože Sašovi udělal, co si sám myslel, že si tenhle Rus přál.

My dostali řízky a jemu servírka přinesla vepřovou pečení s knedlíky a kapustou, protože nikdo v hotelu nevěděl, že rusky se zelí řekne kapusta.

Námořníkovi jsme vysvětlili, že právě tohle je to pravé naše národní jídlo.

Ceman jen zářil a dával na srozuměnou, že dneska je hostitelem:

„Sašo, co budeme pít?“

„Vodku ili pivo,“ odpověděl expert, protože některé věty nebylo třeba překládat.

Olda lousknul prsty na servírku, která stála v pozoru a soustředěna na náš stůl.

„Slečno, třikrát vodku.“

Když dívka dorazila se třemi panáky moskevské vodky, Saša poručil sám další rundu:

„Ješčo tri vodky. Nět stakany. Tri butilky!“

Holka vytřeštila oči a odešla. Vyjel jsem se, když se vrátila se třemi lahve-mi moskevské vodky, postavila je na stůl a obrátila oči v sloup.

„Pro Krista pána,“ zhrozil jsem se, co nás čeká.

„Jakýpak Kristus? Když přátelství, tak přátelství,“ prohlásil Ceman a nalil sklenky. Saša obrátil tekutinu do sebe jako já sodovku. Olda se mu chtěl vyrovnat a já byl z celé trojky za poseroutku. Námořníkovi se trochu rozvázal jazyk, a jakmile Olda přestával artikulovat, neustále chtěl zpívat „Meine liebe Augustin“ a těžko se nechal přesvědčit, že to není sovětská píseň od Duna-jevského.

Šornichov byl k neutahání. Už i já ztrácel přehled o tom, co kecám.

Jazyk jsem měl těžký, hlava se mi točila a najednou jsem viděl před sebou tři úplně nachlup stejné servírky. Ona se mi ta naše nějak rychle ztrojila. I Sašů bylo najednou víc. Ten chlap, co se válel po stole a křečovitě držel obě vlaječ-ky, mi byl povědomý. Mluvil jsem všemi možnými sovětskými jazyky.

Matróz vypil mnohonásobně víc než my a byl docela fit. Přesto všechno jsme měli v paměti slova ředitele, který nám kladl na srdce, abychom se o experta starali s největší péčí.

Příkaz ředitele byl pro nás svatý. Udělali jsme všechno, co jsme Sašovi na očích viděli.

Když chtěl pít, pili jsme s ním. A furt!

Ani nevím, co všechno platil. Víím, že se zachoval přátelsky.

Oldu si hodil přes rameno a mne podepřel svojí obrovskou tlapou pod levou paží. Chlap si mě zřejmě spletl s nějakým torpédem, protože mě nad-nášel s nohama nad zemí přímým směrem k autu. Tam se mnou praštil na kapotu, vyndal Oldovi z kapsy saka klíčky a odemkl vůz. Oldu hodil na zadní sedadlo jako pytel pšenice. Ten okamžitě začal chrápat. Se mnou mrsknul na Oldu, nastartoval a upaloval stejším značký Škoda směr Studenice.

Trefil k opravě, kde ještě někteří opraváři pracovali. Ti mu pomohli nás uklidit a mne dokonce, k potěšení manželky, odvezli domů.

Když přivezli Oldu k jejich domu a on to poznal, utekl a přespal ve vaně Sašova apartmá.

Následující den Rus přišel v půl osmé na recepci sám. Mne tam přivezla manželka.

Oldu Cemana zastoupil vedoucí opravy Eisner, který místo mě odšroubo- vával zadní víka televizorů. Já pro experta i pro sebe nosil sodovky, koupil kyselé okurky a sklenici sledů ve sladkokyselém nálevu. Velký kufr si Saša nosil sám, protože Eisner se vymlouval, že má kýlu a nemůže tahat žádné těžké věci, natož ten kufr; a já bych s ním upadl.

Co jsem přinesl, to jsme okamžitě zkonsumovali, že Eisner nestačil vyvalo- vat oči. Aby nevypadal blbě, občas se přidal.

***

Na podnik volali ze zastupitelství SSSR, abychom je spojili se Šornichovem. Když to ředitel zorganizoval, Saša nám oznámil, že musí zpět do Leningradu. Byl z toho smutný, a tak jsem mu navrhl, že bych zajel do Prahy a požádal o prodloužení jeho pobytu, protože ještě všechno neopravil.

Námořník z ponorky nejprve nechtěl, protože se bál, ale nakonec jsme se dohodli a já jel do Prahy s ředitelem. Tam jsme je umluvili o týdenní prodloužení Sašova pobytu.

Jemu jsme přísahali, že se pravdu nikdo nedoví, a on za to na oplátku pomohl našim opravářům s československými televizory.

Obě strany byly spokojeny. Hlavně ředitel.

Napsal jsem do okresních novin oslavný článek a nechal uveřejnit několik dopisů s poděkováním zákazníků naší opravně. Samozřejmě jsem se vždycky podepsal jiným jménem, ale dopisy byly dojemné.

Moc jsem nelhal. Skutečně jsme takhle zvládli téměř neřešitelnou situaci. Saša dělal jako motor.

Když odjížděl, připravili jsme menší večírek na rozloučenou. Byli tam všichni naši opraváři, ředitel podniku i s náměstký.

Naši chlapi se vytáhli, všechno platili ze společných peněz, které mezi sebou vybrali. I ředitel sáhl do své kapsy a všichni se dohodli, že milého Sašu opijí, aby měl ty nejhezčí vzpomínky na Studenice.

Vymysleli taktiku, že si s ním bude přitukávat a popíjet jeden za druhým.

Co vymysleli, to udělali.

Nejvíc byl namazaný ředitel, Eisner říkal psovi slečno, náměstek Holan vrčel jak motorová pila a Olda Ceman syčel jako lokomotiva, když upouští přebytečnou páru.

Jen Saša byl pořád fit a ochotně si s každým připil podle ruského vzoru až do dna.

Jídla zbylo moc, ale pití žádné. Ze všech třidvaceti chlapů, kteří jsme se přišli se Sašou Šornichovem rozloučit, nebyl namazaný pouze on.

Všem pomáhal do kabátů, vynášel je na ulici, kde je ředitelův střízlivý řidič rozvážel k rodinám.

Za celý měsíc, co jsem námořníka doprovázel, jsem toho musel vypít tolik, co jsem nikdy nevypil ani za rok. Jsem disciplinovaný zaměstnanec a plním vždycky příkazy ředitele. Udělal jsem pro Sašu všechno, co jsem mu na očích viděl. Jenže všeho moc škodí.

Když z personálu naší opravy televizorů a přizvaných hostů zbylo jen jakési torzo, vzal mě Saša kolem krku a dal do života cennou radu:

„Olda, znáješ pít? Tvají družja nět. Dalžnó končjohoe svinoe sálo.“

Od té doby si pamatují, že se takhle rusky řekne špek.

Měl kousek zabalený v kapse a chodil si občas kousnout, aby ho nikdo neviděl.

Ale i bez špeku pil jako duha!

Druhý den v dílně, pochopitelně, nikdo nebyl. Jen paní v příjmu obsluhovala zákazníky jako obvykle. Byla jedinou osobou, které Saša mohl svěřit kufry se součástkami a pomůckami. Už nebyly tak těžké jako tehdy, když jsme pro něho s ředitelem přijeli do Prahy.

Mně nechal na památku gumové kladívko, kterému říkám ponorkový diagnostik.

KAMARÁDI Z VODY

Vodácký sport je jeden z nejkrásnějších.

Každý nás měl za blázny, když jsme založili vodácký oddíl ve Studenicích, kde je řeka s divokou vodou téměř v nedohlednu.

Přesto jsme patřili mezi neaktivnější v celé republice a pravidelně se umísťovali na předních místech v žebříčku Soutěže o nejzdatnějšího vodáka republiky.

Zatímco jiné oddíly měly u řeky nebo přehrad loděnice, naším jediným majetkem byl veliký dvoukolový vlek pečlivě upravený pro převoz kanoí a kajaků, který jsme si sami po odpolednech sestrojili. Ten jsme zapřáhli za najatý nákladák, naskákali na korbu a už jeli za vodou vzdálenou nejméně sto kilometrů od Studenic.

Nebyli jsme líní jezdit vlakem, třeba jen na jeden jediný den. V týdnu jsme si poslali z nádraží lodě a v neděli prvním ranním vlakem za nimi cestovali a večer zase zpět.

Inu, byli jsme zapálení pro věc. Jednak se nám ten sport líbil a jednak jsme měli bezvadnou partu.

Nejvíc klukovin jsme prožívali s Tondou Ptákem a Mírou Líkou.

Zatímco Tonda žil sportem dnes a denně, Míra byl spíš pro život skautského typu. Tonda byl temperamentnější a Míra stoprocentní flegmatik. Trochu cvok stříhnutý kumštem.

Jeho manželka Iva měla na všechno přesně opačné reakce, a jak jsme říkali, u Líků nosila vždycky kalhoty Iva.

Její bratr Pavel byl trochu tlustší než Míra a byl cholerik. Jezdil s námi na vodu i na vodácké jízdy zdatnosti.

Když jsme jeli soutěž na Jizeře, zajeli jsme si o něco výš nad start, abychom si trochu víc vychutnali horní tok řeky.

Míra i Pavel jeli na kajacích. Téměř pokaždé se hádali. No, hádali, spíš Pavel neustále na Míru hartusil a řval. Toho však nikdy z jeho klidu nevyvedl a svého švagra ještě víc dráždil.

Pavel jezdit zásadně v trenýrkách a tričku. Když bylo chladno, vzal si svetr nebo pláštěnku do deště.

Mírka jsme už z dálky poznali podle toho, že měl ovázané čelo v řece namočeným a složeným kapesníkem jako pásek, po vzoru nejlepšího našeho

závodníka v chůzi na dlouhé tratě Josefa Doležala, který pětkrát překonal světový rekord a mokrým kapesníkem si ovazoval čelo, aby ho chladil a sušil pot.

Míra si uvazoval kapesník v každém počasí a při každé teplotě, i když kolem nás plavaly ledové kry.

Oba dva kluci jeli v jedné tříčlenné hlídce se mnou. Když jsme si přinesli lodě na břeh Jizery, dohodli se, že před startem na sebe počkáme.

Já nasedl, odstrčil se od břehu a za mnou Míra. Odjeli jsme soustředěně na prudkou vodu za chladného počasí s přesvědčením, že Pavel jede za námi. Protože na prudké vodě si člověk hledí svého, Pavel nás někde předjel, aniž bychom to postřehli.

Na startu jsme se s Mirkem řádně zaregistrovali a pokračovali na výtčené trati se startovními čísly na prsou a zádech v přesvědčení, že Pavel udělá to samé hned za námi.

Asi tak kilometr pod startem šel po břehu proti proudu upocený s kajakem na rameni a s pádlem v ruce. Hulákal na plné kolo. Závodníci přestali pádlovat a zírali na nepříčetně rozčileného Pavla bez startovního čísla, které všichni dostali při registraci na startu:

„Já mám švagra idiota. Takovýho pitomce nenajdete ani v Niagarskejch vodopádech.“

Ty kreténe, jak je možný, že jsi se narodil. Vole! Von ten pabl b jede na start a neřekne, že se tam musí každý zaregistrovat a nepočká.“

Míra s úsměvem a klidem, jemu vlastním, odpovídal:

„Já tě tam neviděl, protože jsi jel jako střelka rychle a předjels nás. My na tebe v cíli počkáme.“

Dalšímu řevu ze břehu už nebylo rozumět, protože v tom místě Jizera rychle teče a hučí.

V chladném počasí nám tuhy zimou ruce a všichni byli zmrzlí jako ram-pouchy.

Když jsme dorazili u Malé Skály do cíle, jen těžko jsme vylézali z kajaků. Míra byl tuhý jako nebožtík. Sotva se vysoukal ven a s námahou vytáhl loď z vody.

Já už s kulichem na hlavě a teplou šálou kolem krku mu pomáhal. On měl svůj namočený kapesník zmrzlý a našťajfovaný kolem hlavy, takže byl spíš ledovým obkladem, než aby odsával krůpěje opocené čela.

Když dorazil Pavel, byl tak zmrzlý, že zapomněl nadávat.

Zpátky do Studenic jsme se vraceli na korbě nákladního auta. Řidič jel bez zastávky, abychom byli brzo doma.

Míra v té hrozné zimě nějak roztál a chtělo se mu čůrat.

Šoféra to nezajímalo, nedbal Mírova bouchání na kabinu a hnal svůj tram-bus dál k domovu.

V takových situacích si vodák ví vždycky rady.

Líka se postavil na konec korby, jednou rukou se chytil krákorce, který jsme udělali z prken přesně na míru korby trambusu, abychom k němu přivazovali